

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 4. září 2013
(OR. en)**

13300/13

**SOC 657
ECOFIN 766
CADREFIN 218
COMPET 622
CODEC 1946**

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel: Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel,
za generální tajemnici Evropské komise

Datum přijetí: 1. srpna 2013

Příjemce: Uwe CORSEPIUS, generální tajemník Rady Evropské unie

Č. dok. Komise: COM(2013) 562 final

Předmět: Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému
a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress – 2012

Delegace naleznou v příloze dokument Komise COM(2013) 562 final.

Příloha: COM(2013) 562 final

V Bruselu dne 31.7.2013
COM(2013) 562 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress – 2012

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress – 2012

OBSAH

1.	<u>Úvod</u>	4
2.	<u>Provádění na úrovni poskytovatelů mikroúvěrů</u>	4
2.1.	<u>Uzavřené smlouvy</u>	4
2.2.	<u>Financovaná opatření</u>	6
2.3.	<u>Financované a zamítnuté žádosti</u>	10
3.	<u>Provádění na úrovni příjemců mikroúvěrů</u>	10
3.1.	<u>Objemy mikroúvěrů a počet konečných příjemců</u>	10
3.2.	<u>Sociální dopad nástroje mikrofinancování Progress a jeho vliv na zaměstnanost</u>	11
3.2.1.	<u>Pokrytí znevýhodněných skupin</u>	11
3.2.2.	<u>Malé částky mají velký dopad</u>	13
3.3.	<u>Odvětvové a regionální rozdělení podpořených podniků</u>	14
4.	<u>Doplňkovost a koordinace s dalšími nástroji Evropské unie</u>	16
5.	<u>Závěry a perspektivy dalšího vývoje</u>	17

1. ÚVOD

V březnu 2010 byl rozhodnutím č. 283/2010/EU (dále jen „rozhodnutí“) zřízen evropský nástroj mikrofinancování Progress pro oblast zaměstnanosti a sociálního začleňování.

O podporu z nástroje mikrofinancování Progress v podobě záruky nebo financovaného nástroje (dluhové nástroje, nástroje k sdílení rizik a vlastní kapitál) mohou požádat veřejné a soukromé subjekty, bankovní i nebankovní instituce. Na záruky byla z celkového rozpočtu přidělena částka ve výši 25 milionů EUR financovaná Evropskou komisí. Zbývající rozpočet pro financované nástroje se skládá z částky ve výši 75 milionů EUR, kterou poskytla Komise, a částky ve výši 100 milionů EUR vyčleněné Evropskou investiční bankou (EIB), která souhlasila s poskytnutím příspěvku ve stejné výši, jako je příspěvek Komise, a která již podpořila předpokládaný pákový efekt nástroje mikrofinancování Progress¹. Počáteční rozpočet ve výši 75 milionů EUR byl v roce 2010 navýšen o dodatečnou částku ve výši 3 miliony EUR z přípravné akce Evropského parlamentu² a v roce 2013 o částku ve výši 2 miliony EUR v rámci souhrnného převodu z předchozího roku. Celkově je pro nástroj mikrofinancování Progress k dispozici rozpočet ve výši 205 milionů EUR, a to jak na záruky, tak na financované nástroje. Jménem Komise a EIB záruky vydává a financované nástroje spravuje Evropský investiční fond (EIF). Subjekty vybrané k účasti se stanou finančními zprostředkovateli, kteří poskytují mikroúvěry až do výše 25 000 EUR, ačkoli většina se jich rozhodla pro nižší maximální částky. Příjemci všech podpořených mikroúvěrů jsou fyzické osoby a mikropodniky, které lze za tržních podmínek považovat za znevýhodněné a které by pravděpodobně úvěr nezískaly³.

Tato zpráva se zabývá prováděním nástroje mikrofinancování Progress po více než dvou letech jeho fungování. Většina údajů EIF byla poskytnuta do dne 30. září 2012. Bylo-li to možné, byly uvedeny aktuálnější informace. Struktura dokumentu sleduje požadavky stanovené v článku 8 rozhodnutí. První část obsahuje podrobné informace o uzavřených smlouvách. Prostřední oddíl obsahuje údaje získané v rámci posouzení sociálních dopadů nástroje. Následující oddíl popisuje doplňkovost a koordinaci nástroje mikrofinancování Progress s ostatními programy. Poslední část určuje možné budoucí důsledky a tendence.

2. PROVÁDĚNÍ NA ÚROVNI POSKYTOVATELŮ MIKROÚVĚŘŮ

2.1. Uzavřené smlouvy

Kategorie zprostředkovatelů

¹ Pokud jde o více informací o pákovém efektu nástroje mikrofinancování Progress, viz část této zprávy týkající se *potenciálu k dosažení pákového efektu*.

² Přípravná akce Evropského parlamentu – „Podpora prostředí příznivějšího pro mikroúvěry v Evropě“.

³ Pokud jde o informace o fungování nástroje mikrofinancování Progress, viz zpráva o provádění za rok 2010, KOM(2011) 195.

Nástroj mikrofinancování Progress nabízí širokou škálu finančních nástrojů. Rozmanitost portfolia jeho produktů se odráží v rozmanité povaze zprostředkovatelů. Patří k nim veřejné a soukromé subjekty z bankovního odvětví i odjinud. V současnosti existuje v 15 členských státech 26 zúčastněných institucí, které využívají jednu či obě části nástroje⁴. Do května 2013 měla být podepsána smlouva s poskytovatelem usazeným ve Spojeném království (nebankovní institucí).

- 1 veřejná instituce: ICREF (ES)
- 11 nebankovních institucí: Adie (FR), Créa-Sol (FR), Crédal Société Coopérative (BE), FAER (RO), Inicjatywa Mikro (PL), JOBS MFI (BG), Microfinance Ireland (IE)⁵, microStart (BE), Mikrofond (BG), Patria Credit (RO), Qredits (NL)
- 14 bank: Banca di Credito Cooperativo Mediocrafi (IT), Banca di Credito Cooperativo Emilbanca (IT), Banca Popolare di Milano (IT), Banca Transilvania (RO), Banco Espírito Santo (PT), Cooperative Central Bank (CY), Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG (AT), FM Bank (PL), Millennium bcp (PT), Pancretan Cooperative Bank (EL), Sberbank banka (SI)⁶, SEFEA (IT), Societe Generale Expressbank (BG), Šiaulių bankas (LT)

Činnost poskytovatelů mikroúvěrů v členských státech

V rámci nástroje mikrofinancování Progress byly stanoveny požadavky k zajištění rozsáhlého přístupu k mikroúvěrům ve vysokém počtu členských států. EIF musí vydávat záruky nejméně ve dvanácti členských státech. Do března 2013 obdrželi záruky poskytovatelé z devíti zemí (podrobnosti viz bod 2.2). Pro každou zemi je stanoven koncentrační limit ve výši 16 %. U financovaných nástrojů se pro každou zemi obdobně předpokládá koncentrační limit ve výši 10 %. Tyto požadavky mají přispět k vyváženému využívání zdrojů v členských státech. Této maximální expozice bylo po podpisu smlouvy se Societe Generale Expressbank dosaženo v Bulharsku. Další dvě země, Rumunsko a Itálie, se u financovaných nástrojů blíží dosažení stropu (v současnosti 18,0 milionu EUR) se závazky ve výši 16,5 milionu EUR resp. 15,8 milionu EUR.

Od zprávy o provádění za rok 2011 podepsalo smlouvy na základě nástroje mikrofinancování Progress jedenáct nových finančních zprostředkovatelů. Šest těchto poskytovatelů pochází ze zemí, na něž se předtím nástroj mikrofinancování Progress nevztahoval: Rakouska, Irska a Itálie. Patří k nim banky i nebankovní poskytovatel mikroúvěrů.

⁴ Patria Credit využívá záruky i financované nástroje.

⁵ Dohoda byla původně podepsána s First Step (IE). Po založení Microfinance Ireland má tento poskytovatel poskytování úvěrů ukončit.

⁶ Jedna smlouva byla podepsána s Volksbank Slovinsko. Tento subjekt byl přejmenován na Sberbank banka poté, co jej získala Sberbank. Ve zprávě se bude na tento subjekt odkazovat pomocí jeho stávajícího názvu.

Do března 2013 získali záruky zprostředkovatelé z devíti členských států (BE, IE, EL, FR, NL, AT, PL, PT a RO) v porovnání s pouze šesti v předchozím období. Financované nástroje byly využívány v deseti zemích (BG, ES, FR, IT, CY, LT, PL, PT, RO a SI), což je o jednu více než v minulém roce. Potíže při rozšiřování činnosti do jiných členských států lze vysvětlit částečně vzájemným soutěžením vnitrostátních programů a částečně nedostatečnými kapacitami samotných poskytovatelů mikroúvěrů (viz oddíl 4).

2.2. Financovaná opatření

Záruky

Komise, která je jediným poskytovatelem finančních prostředků pro tento nástroj⁷, ručí až do výše 75 % ztrát poskytovatelů vzniklých u portfolia mikroúvěrů. Všichni poskytovatelé dosud využili nejvyššího možného krytí, pokud jde o míru zajištění (75 %). Pro tu část portfolia, která by mohla být v případě selhání kryta zárukou, tj. pro krytí ztrát, byl stanoven horní limit 20 %. Dosud se tato hodnota pohybovala v rozmezí od 5,5 % do 20 %.

Za využití tohoto nástroje se neúčtují žádné poplatky, ačkoli zprostředkovatelé musí dodržet podmínku, že vyplatí nejméně 90 % dohodnutého portfolia. Pokud tohoto objemu nedosáhnou, účtuje se poplatek za poskytnutí. Tato prahová hodnota představuje pobídku pro instituce poskytující mikroúvěry, aby aktivně oslovovaly

⁷ Na rozdíl od financovaných nástrojů.

konečné příjemce. Záruky umožňují poskytovatelům mikroúvěrů rozšířit činnost na rizikovější skupiny. Například Millennium bcp neuplatňuje u zákazníků se zaručenými mikroúvěry svůj bodovací systém, jelikož se jedná o zákazníky, kteří by s největší pravděpodobností nesplňovali běžná kritéria bank. Alternativně lze záruky využít (a skutečně se využívají) k zmírnění běžných úvěrových podmínek snížením úrokových sazeb nebo omezením požadavků na zajištění či prodloužením splatnosti mikroúvěrů.

Ve zprávě o provádění za rok 2011 bylo uvedeno, že je nutné prodloužit trvání záruky ze tří na šest let, jelikož zprostředkovatelé nebyli s to zajistit očekávané výsledky, pokud jde o vyplacení prostředků na záruky. K tomu došlo v říjnu 2011 formou změny. Empirické důkazy naznačují, že tato změna vedla k významnému zvýšení poptávky po zárukách: celkový objem se od minulého roku více než zdvojnásobil.

Financované nástroje

Poptávka po financovaných nástrojích je ještě vyšší než u záruk. To odůvodňuje rozdělení finančních prostředků v rámci nástroje mikrofinancování Progress, kdy na tyto nástroje je z rozpočtu vyčleněna částka ve výši 180 milionů EUR⁸. Z celé škály těchto nástrojů přilákaly největší zájem prioritní půjčky. V roce 2012 byla poskytnuta jedna podřízená půjčka (Sberbank banka). První dohoda o půjčce se sdílením rizik byla podepsána s Banca Popolare di Milano, a to ve výši 8,8 milionu EUR. Ačkoli dosud nebyly podepsány žádné smlouvy o kapitálové účasti, v současnosti probíhají jednání o přímé investici do vlastního kapitálu s potenciálním italským nebankovním poskytovatelem mikroúvěrů.

Důvodem neutuchajícího zájmu o prioritní půjčky mohou být jejich technické charakteristiky. Na rozdíl od komplikovanějších a podrobnějších finančních produktů jsou prioritní půjčky jednodušší a jejich správa je snazší. Stinnou stránkou je, že jejich pákový efekt je nižší než u půjček se sdílením rizik nebo u podřízených půjček, u nichž musí zprostředkovatelé půjčit konečným příjemcům vyšší částky než v případě prioritní půjčky. Od subjektů, do nichž se investuje, se vyžaduje rovněž splnění přísnějších požadavků. Pokud nástroj mikrofinancování Progress investuje do poskytovatele, vyžaduje, aby poskytovatel vytvořil portfolio mikroúvěrů, jehož velikost je nejméně třikrát vyšší než částka poskytnutá ve formě kapitálové účasti (viz rovněž oddíl o potenciálu k dosažení pákového efektu). K zvýšení pákového efektu produktu byly v některých případech prioritní půjčky poskytnuty s požadavkem na multiplikační efekt ve výši 1,5 až 2,0, zejména u prioritních půjček v případě bank a opakovaných transakcí se zprostředkovateli, kteří zajišťují spolufinancování od třetích stran.

Celkem bylo s ohledem na záruky i financované nástroje podepsáno 29 smluv. Jeden poskytovatel využívá oba tyto nástroje, zatímco jiní dva poskytovatelé již s EIF podepsali dvě navazující smlouvy. Tyto smlouvy jsou shrnuty v následující tabulce⁹.

Přehled operací nástroje mikrofinancování Progress ke dni 31. března 2013

⁸ Včetně příspěvku EIB.

⁹ Dříve uváděná prioritní půjčka pro Pancretan Cooperative Bank se již neuvádí, jelikož tato půjčka nebyla vyplacena a uvolnění celé částky bude zrušeno.

Členský stát	Zprostředkovatel	Nástroj	Podpora pro zprostředkovatele (v EUR)
BE	<i>Crédal Société Coopérative</i>	Záruka	250 000
BE	<i>microStart</i>	Záruka	110 000
BG	<i>Mikrofond</i>	Prioritní půjčka	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	Prioritní půjčka	6 000 000
BG	<i>Societe Generale Expressbank</i>	Prioritní půjčka	8 500 000
IE	<i>Microfinance Ireland (First Step)</i>	Záruka	1 627 875
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	Záruka	750 000
ES	<i>ICREF</i>	Prioritní půjčka	4 000 000
FR	<i>Adie</i>	Záruka	2 200 000
FR	<i>Créa-Sol</i>	Prioritní půjčka	1 000 000
		Prioritní půjčka II	1 000 000
IT	<i>BCC Mediocrati</i>	Prioritní půjčka	3 000 000
IT	<i>SEFEA</i>	Prioritní půjčka	2 000 000
IT	<i>BCC Emilbanca</i>	Prioritní půjčka	2 000 000
IT	<i>Banca Popolare di Milano</i>	Půjčka se sdílením rizik	8 800 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	Prioritní půjčka	8 000 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	Prioritní půjčka	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	Záruka	1 300 000
		Záruka II	1 700 000
AT	<i>Erste Bank</i>	Záruka	473 644
PL	<i>FM Bank</i>	Záruka	1 880 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	Prioritní půjčka	3 771 000
PT	<i>Banco Espírito Santo</i>	Prioritní půjčka	8 750 000
PT	<i>Millenium bcp</i>	Záruka	310 000
RO	<i>Patria Credit</i>	Záruka	960 000
		Prioritní půjčka	8 000 000
RO	<i>FAER</i>	Prioritní půjčka	973 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	Prioritní půjčka	7 500 000
SI	<i>Sberbank banka</i>	Podřízená půjčka	8 750 000
15 ČS	26 poskytovatelů mikroúvěrů	29 smluv	101 605 519

Finanční objemy

Celková částka, která byla přislíbena na záruky (maximální částka), zahrnující deset transakcí s devíti poskytovateli mikroúvěrů, jak je podrobně stanoveno ve výše uvedené tabulce, činí 11,6 milionu EUR.

Záruky jsou aktivovány pouze v případě nesplácení příslušné půjčky. V závislosti na portfoliích zákazníků poskytovatelů mikroúvěrů nemusí být záruky, které jim byly poskytnuty, nikdy uplatněny. Rovněž se očekává, že poskytovatelé využijí před uplatněním záruk jiné prostředky (např. právní opatření, restrukturalizace). Dosud

museli záruku uplatnit pouze dva poskytovatelé (microStart a FM Bank) s celkovými částkami ve výši 40 000 EUR resp. 200 000 EUR. Výše uplatněných záruk se však bude v budoucnu pravděpodobně zvyšovat s tím, jak poroste objem mikroúvěrů vyplacených příjemcům, na něž se vztahují záruky.

Prioritní a podřízené půjčky financované z nástroje mikrofinancování Progress jsou vypláceny v souladu s dohodnutými pravidly pro vyplacení ve splátkách. Platbu lze uskutečnit až poté, co byly splněny podmínky stanovené pro daného zprostředkovatele.

V březnu 2013 byla z celkové přislíbené částky ve výši 90 milionů EUR vyplacena částka ve výši 55,0 milionu EUR¹⁰:

Zprostředkovatel (členský stát)	Částka vyplacená zprostředkovateli (v EUR) do března 2013
<i>Mikrofond (BG)</i>	1 500 000
<i>Patria Credit (RO)</i>	6 000 000
<i>Siauliu Bankas (LT)</i>	2 500 000
<i>Cyprus Cooperative Bank (CY)</i>	4 000 000
<i>JOBS MFI (BG)</i>	4 000 000
<i>FAER (RO)</i>	700 000
<i>ICREF (ES)</i>	4 000 000
<i>Inicjatywa Mikro (PL)</i>	2 800 000
<i>Sberbank banka (SI)</i>	8 800 000
<i>Banca Transilvania (RO)</i>	7 500 000
<i>BCC Mediocrati (IT)</i>	1 500 000
<i>SEFEA (IT)</i>	1 100 000
<i>BCC Emilbanca (IT)</i>	1 100 000
<i>Societe General Expressbank (BG)</i>	4 500 000
<i>Banco Espírito Santo (PT)</i>	4 000 000
<i>Créa-Sol (FR)</i>	1 000 000
Celková vyplacená částka	55 000 000

Potenciál k dosažení pákového efektu

Cílem nástroje mikrofinancování Progress není jen poskytnutí finančních prostředků EU, nýbrž rovněž vytvoření pákového efektu k dosažení celkových investic ve výši přibližně 500 milionů EUR, tj. přibližně pětinasobku příspěvku EU. Tohoto pákového efektu je dosaženo prostřednictvím spoluinvestování s jinými partnery, revolvingové povahy finančních prostředků a nabízených produktů.

Partnerství s EIB, která poskytla částku ve stejné výši jako Komise, původní částku zdvojnásobilo. Společná částka (spolu s dodatečnými příspěvky z přípravné akce

¹⁰ Přípravuje se vyplacení prostředků pro Banca Popolare di Milano (IT) a druhé půjčky pro Créa-Sol. Vyplacení prostředků pro Pancreatan Cooperative Bank (EL) se kvůli nepředvídaným systémovým změnám ukázalo jako nemožné.

Evropského parlamentu a v rámci souhrnného převodu) se nyní znásobuje prostřednictvím mikroúvěrů poskytnutých finančními zprostředkovateli.

Obzvláště vysoký pákový efekt mají záruky. Do března 2013 byly poskytovatelům mikroúvěrů vydány záruky v hodnotě 11,6 milionu EUR. Očekává se, že se tyto záruky přemění na potenciální mikroúvěry s celkovým objemem ve výši 134,8 milionu EUR, což znamená, že pákový poměr dosažený prostřednictvím tohoto produktu bude činit 11,6. Financované nástroje dosahují pákového poměru ve výši přibližně 3,7. U některých půjček, jako je první půjčka pro Créa-Sol, vyplývá pákový efekt pouze z dodatečného financování poskytnutého EIB, jelikož se očekávalo, že poskytovatel podepíše s konečnými příjemci úvěrové smlouvy pouze ve výši půjčky. Druhá půjčka pro Créa-Sol má podle očekávání zajistit objem mikroúvěrů ve výši 1,5násobku výše poskytnuté půjčky. Ostatní poskytovatelé, především Banca Popolare di Milano (půjčka se sdílením rizik) nebo Sberbank banka (podřízená půjčka), vytvářejí dodatečný pákový efekt při rozdělování mikroúvěrů ve výši odpovídající nejméně dvojnásobku částky získané z nástroje mikrofinancování Progress. Celkový multiplikační efekt u celého portfolia nástroje mikrofinancování Progress (jak bylo dohodnuto ve smlouvách se zprostředkovateli) činí 5,5.

2.3. Financované a zamítnuté žádosti

Aby mohli žadatelé využít nástroj mikrofinancování Progress, musí se úspěšně zúčastnit výzvy k předkládání návrhů, kterou organizuje EIF, a v případě záruk získat souhlas Komise.

Správní rada EIB může žádost oficiálně zamítnout nebo Komise nemusí záruku schválit. Od zřízení nástroje mikrofinancování Progress nebyly zamítnuty žádné žádosti, jelikož ke schválení byly předloženy pouze návrhy, které prošly kontrolou ze strany EIF a hloubkovou prověrkou.

Od zavedení nástroje mikrofinancování Progress je EIF v kontaktu s více než 180 potenciálními poskytovateli. S 27 zprostředkovateli¹¹, kteří transakci podepsali do března 2013, činí míra úspěšně uzavřených transakcí 15 %, což je částečně důsledkem (jak jsme viděli) vnitrostátních programů a jiného dostupného financování, zejména v severských zemích a v Německu. Dalšími důvody nízkého počtu uzavřených transakcí může být zaměření se EIF na vyšší částky kvůli vysokým transakčním nákladům nebo přísné úvěrové hodnocení. Jelikož první ztráty hradí Komise, existuje možná prostor pro přehodnocení této politiky.

3. PROVÁDĚNÍ NA ÚROVNI PŘÍJEMCŮ MIKROÚVĚRŮ

3.1. Objemy mikroúvěrů a počet konečných příjemců

Stávající multiplikační efekt ve výši 5,5 je v souladu s očekávaným cílem týkajícím se pákového efektu. V příštích letech budou k dosažení odhadované částky ve výši 500 milionů EUR, která má být do ukončení nástroje v roce 2020 rozdělena prostřednictvím přibližně 46 000 mikroúvěrů, zapotřebí další dohody s poskytovateli mikroúvěrů a plné využití vyplacených objemů.

¹¹ Včetně smlouvy podepsané s First Step.

K datu podání zprávy za rok 2012 sestávalo celkové portfolio záruk z 2 920 mikroúvěrů pro 2 836 zákazníků¹² v hodnotě 28,05 milionu EUR.

Nabídka mikroúvěrů na základě financovaných nástrojů vedla k podepsání 3 358 smluv s 3 253 konečnými příjemci. Tyto půjčky měly v září 2012 hodnotu ve výši 21,1 milionu EUR.

V porovnání s využitím nahlášeným v roce 2011 se objem mikroúvěrů na základě záruk během šesti měsíců zvýšil o 61% a objem mikroúvěrů podpořených financovanými nástroji o 122%. Struktura využití je v souladu s počátečním předpokladem, že nástroj mikrofinancování Progress bude mít pomalý start, jeho využívání se však bude trvale zvyšovat a v pozdější fázi bude vykazovat silný růst. V září 2012 již byla patrná vyšší úroveň využití, zejména v Nizozemsku, kde byla podepsána navazující dohoda s Qredits, což zvýšilo maximální částku záruk na 3 miliony EUR. Náležitě úrovně využití byly zaznamenány rovněž v Bulharsku, Polsku a Rumunsku. S příjemcem ve Francii byla podepsána druhá dohoda o prioritní půjčce, jelikož počáteční částka již byla v plné výši vyplacena.

Odhady EIF týkající se budoucího růstu jsou ještě optimističtější a očekává se, že celkový objem mikroúvěrů poskytnutých prostřednictvím stávajících zprostředkovatelů dosáhne do září 2013 částky ve výši 142,4 milionu EUR a do března 2015 pak 288,8 milionu EUR. Jedním z možných vysvětlení, proč k silnému růstu nedošlo v dřívějších fázích operací nástroje mikrofinancování Progress, je nedostatečná institucionální kapacita poskytovatelů mikroúvěrů. Proto jsou zapotřebí doplňková opatření, jak je analyzováno v oddíle 4 této zprávy.

3.2. Sociální dopad nástroje mikrofinancování Progress a jeho vliv na zaměstnanost

Sociální dopad a vliv na zaměstnanost představují jeden z hlavních politických aspektů nástroje mikrofinancování Progress. Tato zpráva o provádění je první zprávou, která obsahuje údaje o tomto dopadu od značného počtu konečných příjemců. Navzdory potřebným změnám vnitřních postupů a systémů byli poskytovatelé schopni shromáždit údaje o 4 688 konečných příjemcích z celkem 6 089 mikropodnikatelů účastnících se nástroje mikrofinancování Progress. To umožňuje analyzovat některé tendence při oslovování znevýhodněných skupin s přihlédnutím k jejich věku, pohlaví, vzdělání nebo menšině, jejichž jsou příslušníky.

Na základě posouzení získaných údajů můžeme přezkoumat kladné i stinné stránky. Jejich význam je však pouze částečný, jelikož někteří příjemci nevyplnili celý dotazník. To znemožňuje celkovou analýzu a má to za následek, že některé shromážděné údaje mají menší význam. Uvědomění si těchto překážek může pomoci zavést potřebné změny k zvýšení kvality a spolehlivosti zpráv o sociálních dopadech u budoucího nástroje (viz rovněž oddíl 5), kde bude nutné přezkoumat požadavky na sběr údajů.

3.2.1. Pokrytí znevýhodněných skupin

Mladí a starší podnikatelé

¹² Rozdíl mezi počtem mikroúvěrů a počtem příjemců lze vysvětlit přístupem založeným na postupném čerpání úvěru, který se v některých případech používá, což znamená, že příjemce obdrží nejprve malou částku a po určitém čase další úvěr. Celková výše úvěru pro jednoho zákazníka nepřesáhne 25 000 EUR.

Zatímco většina osob, které od zprostředkovatelů získaly mikroúvěr, je ve věku od 25 do 54 let (85,04 %), existuje poměrně významná skupina osob mladších 25 let (5,22 %). To je více, než je průměrný počet osob samostatně výdělečně činných v této věkové skupině (4,1 %) podle výběrového šetření pracovních sil v EU z roku 2011¹³. Nástroj mikrofinancování Progress tudíž této věkové skupině pomáhá zahájit samostatnou výdělečnou činnost. K zprostředkovatelům s obzvláště vysokým podílem mladých zákazníků patří Qredits (25,00 %), Siauliu Bankas (14,29 %) a Millennium bcp (12,08 %). Zprostředkovatelé poskytují informace rovněž o věkovém profilu zaměstnanců svých zákazníků. 11,25 % jich je mladších 25 let.

Starší osoby (55+) představují 9,74 % konečných příjemců. Podle výběrového šetření pracovních sil představují ve svých věkových skupinách 19,2 % (50–64 let) a 49,9 % (65+) osob samostatně výdělečně činných. Jak však ukazuje výběrové šetření pracovních sil, samostatná výdělečná činnost u těchto věkových skupin může sloužit pouze jako odklad odchodu do důchodu nebo jako možnost soběstačného hospodaření po odchodu do důchodu. Tyto dvě skupiny nemusí mikroúvěr nutně potřebovat. Ke třem bankám s nejvyšším podílem osob starších 55 let patří Mikrofond, FAER a Siauliu Bankas. Tyto podíly jsou v rozmezí od 14,9 do 15,91 %. 10,67 % zaměstnanců konečných příjemců je starších 55 let.

Podnikatelky

Dostupné údaje o konečných příjemcích nástroje mikrofinancování Progress ukazují poměr mezi ženami a muži 60,73 k 39,27. To představuje zlepšení v porovnání se současnou situací v Evropě, kdy ženy představují pouze 34,4 % všech podnikatelů¹⁴. Nástroj mikrofinancování Progress usiluje o nápravu situace a podporuje ženy podnikatelky. Jak bylo zmíněno výše, některé shromážděné údaje neposkytují úplný obraz a je třeba je vykládat obezřetně. Dva poskytovatelé mají vyšší podíl mikroúvěrů poskytnutých ženám než mužům. Siauliu Bank oznámila 57,14 % příjemců úvěrů z řad žen a Millennium bcp 50,34 %. V případě litevské banky to je odrazem její politiky usilující o zlepšení přístupu podnikatelek k financování. Rovněž Crédal uvádí vyšší než průměrný počet žen s poměrem 51,72 k 48,28. Zprostředkovatelé poskytují informace o zaměstnancích svých zákazníků, z nichž je 38,30 % žen. Další analýzu znemožňuje neexistence dodatečných podpůrných údajů.

Vytváření pracovních příležitostí prostřednictvím samostatné výdělečné činnosti a začínajících podniků

31,89 % konečných příjemců uvedlo, že v době podání žádosti o úvěr byli nezaměstnaní nebo neaktivní. Nástroj mikrofinancování Progress jim umožnil úvěr využít k zahájení vlastního podnikání. Možnost kladného dopadu existuje rovněž u ostatních žadatelů, kteří uvedli, že byli zaměstnaní (67,52 %), nebo studovali (0,59 %). Mikroúvěr může zaměstnaným zákazníkům pomoci zamezit vážným problémům s likviditou nebo rozšířit jejich podnikání. U osob, které dosud studují, lze úvěr využít k zahájení vlastního podnikání po dokončení studia či dokonce ještě dříve.

Dostupné údaje o obou částech nástroje mikrofinancování rovněž prokazují, že téměř 80 % podpořených podniků existuje méně než tři roky. 40,58 % podniků bylo založeno šest měsíců či ještě méně před podáním žádosti o mikroúvěr. To potvrzuje,

¹³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-12-040/EN/KS-SF-12-040-EN.PDF

¹⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=6358&lang=en&title=Unleashing-Europe's-entrepreneurial-potential-to-bring-back-growth

že během počáteční fáze nového podniku představuje přístup k financování významnou překážku, kterou nástroj mikrofinancování Progress pomáhá odstranit. Podpora začínajících podniků se jeví vyšší u zprostředkovatelů s poskytnutou zárukou a u nebankovních zprostředkovatelů. To je v souladu s počátečním předpokladem, že záruky budou využívány v případě rizikovějších zákazníků a budou doplněny financovanými nástroji (zejména prioritními půjčkami) využívanými k zaměření se na vyšší počty méně rizikových zákazníků. Údaje pro posouzení udržitelnosti podnikání nebo vytvořených pracovních míst nejsou ještě k dispozici.

Vzdělání

Mezi úspěšnými žadateli o produkty podpořené z nástroje mikrofinancování Progress jsou jak osoby bez formálního vzdělání, tak absolventi vysokých škol. Jelikož je dosažené vzdělání obvykle spojeno s nižším rizikem nezaměstnanosti, je důležité podotknout, že na osoby bez vzdělání či pouze se základním vzděláním připadá 7,28 % všech příjemců. Kvůli znevýhodnění při hledání zaměstnání mohou za alternativu pokládat samostatnou výdělečnou činnost. Obdobné odůvodnění by mohlo platit pro více než 50 % příjemců s relativně nízkou kvalitací, kteří mají pouze sekundární vzdělání. Ostatní příjemci mají postsekundární nebo vysokoškolské vzdělání, což odráží široké zaměření zúčastněných poskytovatelů.

Podpora menšin

Existují jednoznačné signály o náležitém oslovení menšin, ačkoli tyto údaje není možné shromažďovat ve všech členských státech. To má za následek, že na souhrnné úrovni je pouze malý počet všech příjemců oficiálně identifikován jako osoby náležející k určité menšině. Na úrovni poskytovatelů označily Mikrofond (BG) 18,18 %, JOBS MFI (BG) 12,5 % a FAER (RO) 14,63 % všech svých zákazníků jako osoby náležející k určité menšině. Má se za to, že těmito příjemci jsou především Romové. Vzhledem k překážkám, s nimiž se setkávají na trhu práce, by pro ně mohla samostatná výdělečná činnost představovat řešení. Rovněž Qredits (NL) uvádí 12,5 % příjemců pocházejících z menšin.

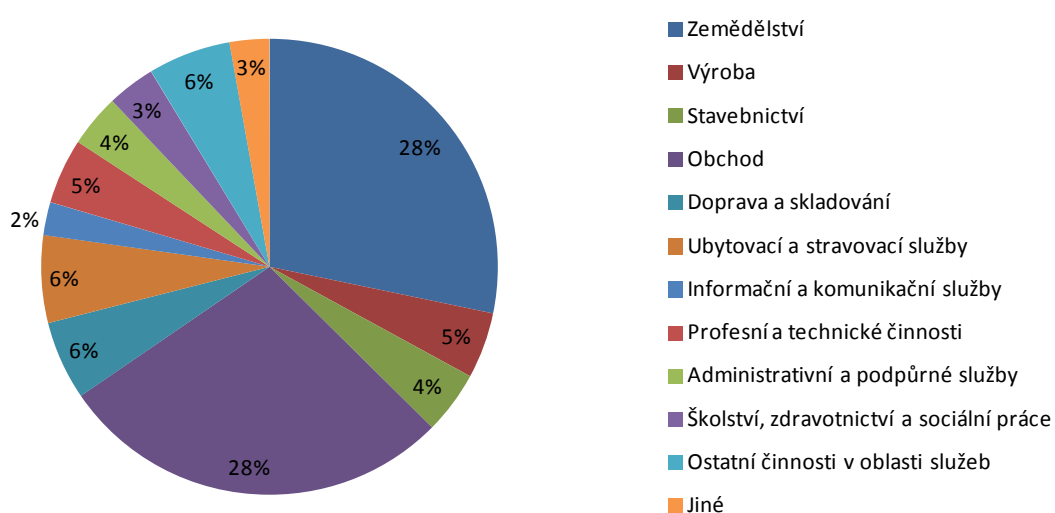
3.2.2. Malé částky mají velký dopad

Poskytnuté mikroúvěry obvykle představují nižší částky. Neočekává se, že subjekty zakládající nové podniky a osoby samostatně výdělečně činné pocházející ze zranitelných skupin budou požadovat vysoké částky. Nejoblíbenější jsou mikroúvěry s částkou nižší než 5 000 EUR (37 %), za nimiž následují mikroúvěry do výše 10 000 EUR (25 %). Mikroúvěry do výše 15 000, 20 000 a 25 000 EUR lákají vždy přibližně osminu příjemců. Průměrná výše mikroúvěrů microStart činí 4 958 EUR. MicroStart fungující v oblastech Bruselu, v nichž žije mnoho přistěhovalců, má zvláštní cílovou skupinu zákazníků. Mikroúvěry nabízené tímto zprostředkovatelem nedosahují maximální částky ve výši 25 000 EUR, nýbrž jsou omezeny na 10 000 EUR. Obdobně jedna ze dvou iniciativ Erste Bank poskytuje mikroúvěry v maximální výši 12 500 EUR. To neznamená, že tyto malé částky vždy pokryjí potřeby konečných příjemců. Spíše se očekává, že jakmile se díky mikroúvěru z nástroje mikrofinancování Progress jejich podniky rozběhnou, budou moci požádat o vyšší půjčku mimo rámec tohoto nástroje.

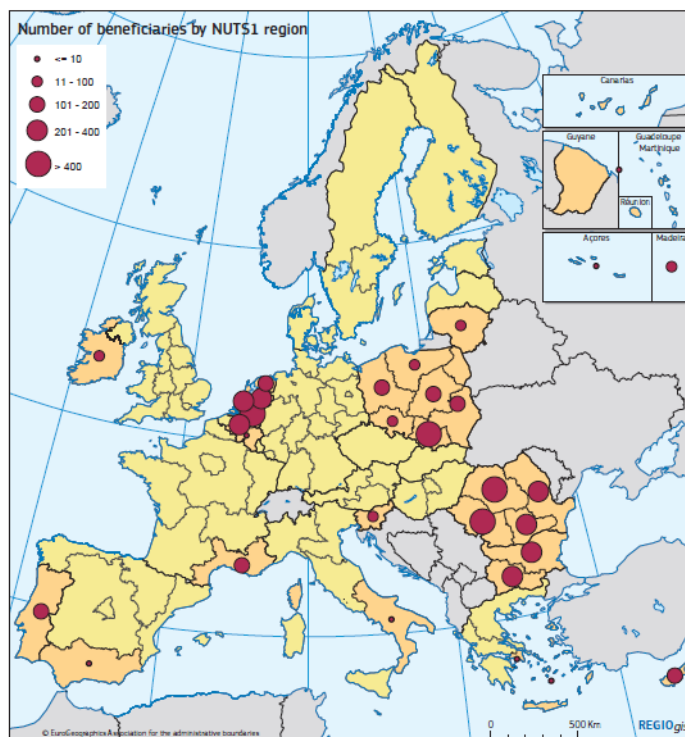
3.3. Odvětvové a regionální rozdělení podpořených podniků

Zemědělství a obchod jsou i nadále dvěma nejvíce zastoupenými odvětvími, na něž připadá více než polovina všech podpořených podniků. Nepřekvapuje, že podpora pro zemědělství pochází téměř výhradně z financovaných nástrojů, jelikož ty převažují v zemích s vysokou účastí ve venkovských oblastech (viz mapa níže) – Rumunsku a Bulharsku. V odvětví obchodu tato podpora pochází víceméně rovnoměrně z obou částí.

Odvětové rozdělení financovaných mikropodniků

Regionální rozdělení financovaných mikropodniků

Počet příjemců podle regionu NUTS 1

4. DOPLŇKOVOST A KOORDINACE S DALŠÍMI NÁSTROJI EVROPSKÉ UNIE

Investice a krytí rizik z nástroje mikrofinancování Progress umožňují poskytovatelům mikroúvěrů růst a optimalizovat jejich portfolio při oslovování rizikovějších cílových skupin. Byly vytvořeny různé jiné nástroje, které fungují jako doplněk tohoto nástroje.

Zprostředkovatelé mají smluvní povinnost spolupracovat s organizacemi, které zajišťují odbornou přípravu a poradenství. Členské státy mohou k poskytování pomoci ve formě odborného vedení nebo vzdělávání pro subjekty zakládající nové podniky využít Evropský sociální fond. Tato podpora by měla mít kladný dopad na podnikatelské dovednosti příjemců a jednoznačně doplňuje přístup k financování poskytovanému z nástroje mikrofinancování Progress. Například v Irsku je iniciativa „Going for Growth“, která má prostřednictvím poradenství a odborného vedení podporovat ženy zakládající nové podniky, financována částečně z operačního programu na období 2007–2013 Investice do lidského kapitálu. Ženy, které se této iniciativy úspěšně zúčastní, mohou být ochotné požádat o mikroúvěr, například u Microfinance Ireland (tento zprostředkovatel již s EIF podepsal dohodu na základě nástroje mikrofinancování Progress), za účelem financování svých nově získaných podnikatelských nápadů.

Pokud jde o poradenství a odbornou přípravu, která je zajišťována ve spojení s podporou na základě nástroje mikrofinancování Progress, dosud existuje prostor pro zlepšení. Zatímco toto představuje prvořadou prioritu pro Komisi, EIF by mohl zlepšit způsob, jakým všichni podporovaní poskytovatelé uplatňují tento požadavek. EIF by mohl zejména blíže přezkoumat počet a kvalitu smluv uzavřených mezi poskytovateli a organizacemi, které zajišťují odbornou přípravu a poradenství, a prosazovat lepší spolupráci, zejména s programy podporovanými z ESF.

Vnitrostátní podporu a podporu EU lze využít doplňujícím způsobem: tak tomu je v případě Rakouska, kde jeden ze dvou produktů nabízených Erste Bank využívá nižší míru zajištění mikroúvěrů ve výši 66,67 %, jelikož jej podporuje rovněž rakouská vláda.

JASMINE je iniciativa Evropské komise a EIF, která má poskytovatelům mikroúvěrů pomoci zlepšit jejich činnosti, rozšířit je a stát se soběstačnými. Příjemcům, které vybere EIF, je poskytována technická pomoc, která spočívá v institucionálním vyhodnocení nebo ratingu, načež následuje odborná příprava podle konkrétních potřeb. Tuto iniciativu již využilo dvanáct finančních zprostředkovatelů v rámci nástroje mikrofinancování Progress, mezi nimi nejnověji BCC Mediocrati a microStart v roce 2012.

Každoročně je nabízeno osm až deset workshopů s cílem poskytnout poskytovatelům podporu při rozvoji podnikání a k dispozici je asistenční služba JASMINE, která odpovídá na dotazy. V rámci iniciativy JASMINE byl vypracován „evropský kodex správného chování pro poskytování mikroúvěrů“, který obsahuje pokyny týkající se osvědčených postupů a společné normy. Kodex podporuje odvětví při řešení problémů spojených s přístupem k dlouhodobému financování, zachováním/zvyšováním kvality služeb a prosazováním transparentnosti v odvětví. Kodex bude v příštích měsících doplněn internetovou aplikací JASMINE Online, která bude poskytovat informace o poskytovatelích mikroúvěrů v EU a vytvářet zprávy, jak se doporučuje v kodexu. Dodržování tohoto kodexu se doporučuje

v následném programu navazujícím na nástroj mikrofinancování Progress (viz oddíl 5) a může se stát podmínkou pro to, aby poskytovatelé získali finanční prostředky.

5. ZÁVĚRY A PERSPEKTIVY DALŠÍHO VÝVOJE

Nástroj mikrofinancování Progress uspokojuje velkou poptávku ze strany bankovních i nebankovních poskytovatelů mikrofinancování. Do března 2013 byla z celkové částky ve výši 203 milionů EUR příjemcům přislíbena částka ve výši 101 milionů EUR (investice jsou možné do roku 2016). Na základě dohodnutých objemů mikroúvěrů, kterých mají poskytovatelé dosáhnout, překračuje v současnosti pákový efekt ve výši 5,5 stanovený cíl.

Zeměpisné pokrytí nástroje mikrofinancování Progress se rozšířilo na 15 členských států. Konečným příjemcům již byla poskytnuta částka ve výši téměř 50 milionů EUR a k těmto příjemcům patří příslušníci znevýhodněných skupin, zejména ženy, mladí lidé, menšiny a pracovníci s nízkou kvalifikací. Nástroj mikrofinancování Progress významně přispěl k vytváření pracovních příležitostí a pomohl vysokému procentu osob, které byly dříve nezaměstnané nebo neaktivní, vrátit se do zaměstnání. Průběžné hodnocení, které má být předloženo v roce 2014, poskytne důkladnější analýzu programu.

U doprovodného poradenství a odborné přípravy mikropodnikatelů byl zjištěn prostor pro zlepšení. Komise bude i nadále trvat na tom, aby EIF zajistil plnění této smluvní povinnosti. Problémem spojeným s institucionální kapacitou poskytovatelů, který byl potvrzen jako překážka, která zpomaluje vyplácení půjček, se bude zabývat následný nástroj v rámci programu pro sociální změny a inovace 2014–2020¹⁵. Kromě financování portfolia a sdílení rizik stejně jako na základě nástroje mikrofinancování Progress bude tento nový nástroj poskytovat financování pro budování kapacit a technickou pomoc pro poskytovatele mikroúvěrů v rámci jednoho zastřešujícího programu.

Nařízení o zřízení programu pro sociální změny a inovace 2014–2020 se v současnosti nachází v posledních fázích trojstranných jednání. Komise doufá, že se spoluzákonodárci dohodnou na převedení zůstatku nástroje mikrofinancování Progress, který bude zbývat po uplatnění záruk a splacení půjček a vlastního kapitálu na konci doby trvání nástroje mikrofinancování Progress, do rozpočtu programu pro sociální změny a inovace s cílem plně využít revolvingový nástroj na úrovni EU, který podporuje vytváření pracovních příležitostí a finanční začleňování.

¹⁵ KOM(2011) 609 v konečném znění.